

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 68/20
Luksemburgā, 2020. gada 11. jūnijā

Spriedums lietā C-74/19
Transportes Aéreos Portugueses

Gaisa transporta pasažiera problemātiska uzvedība var tikt uzskatīta par “ārkārtēju apstākli”, kura dēļ gaisa pārvadātāju ir iespējams atbrīvot no pienākuma izmaksāt kompensāciju par attiecīgā lidojuma vai tam sekojoša lidojuma – kuru šis gaisa pārvadātājs ir apkalpojis ar to pašu gaisa kuģi – atcelšanu vai ilgu kavēšanos

Tomēr, veicot iespējamus pasākumus ar mērķi tikt atbrīvotam no pienākuma maksāt kompensāciju, gaisa pārvadātājam pēc iespējas ātrāk ir jānodrošina pasažieru ceļojuma maršruta maiņa, izmantojot citus tiešus vai savienotus lidojumus, ko, iespējams, veic citi gaisa pārvadātāji

2020. gada 11. jūnijā pasludinātajā spriedumā *Transportes Aéreos Portugueses* (C-74/19) Tiesa ir precizējusi jēdzienus “ārkārtēji apstākļi” un “iespējamie pasākumi” Regulas Nr. 261/2004¹ (turpmāk tekstā – “Regula par gaisa pasažieru tiesībām”) izpratnē. Tādējādi Tiesa nosprieda, ka, iestājoties konkrētiem nosacījumiem, pasažiera problemātiska uzvedība, kuras dēļ ir ticis mainīts gaisa kuģa maršruts un kura ir izraisījusi lidojuma kavēšanos, ir uzskatāma par “ārkārtēju apstākli” un ka apkalpojošais gaisa pārvadātājs var atsaukties uz šādu “ārkārtēju apstākli”, kas ir ietekmējis nevis atcelto vai kavēto lidojumu, bet iepriekšējo lidojumu, kuru ir nodrošinājis tas pats gaisa pārvadātājs ar to pašu gaisa kuģi. Tiesa arī uzskatīja, ka pasažiera ceļojuma maršruta maiņa, ko gaisa pārvadātājs ir veicis, izmantodams nākamo šī paša pārvadātāja veiktu lidojumu un nogādādams šo pasažieri galapunktā dienu vēlāk pēc sākotnēji paredzētā ielidošanas datuma, tikai ievērojot konkrētus nosacījumus, var tikt uzskatīta par “iespējamo pasākumu”, kas šo pārvadātāju atbrīvo no kompensācijas izmaksāšanas pienākuma.

Pamatlietā strīds ir starp pasažieri un gaisa pārvadātāju *Transportes Aéreos Portugueses* (turpmāk tekstā – “TAP”) saistībā ar minētā pārvadātāja atteikumu izmaksāt kompensāciju šim pasažierim, kura savienotā reisa gaisa kuģis bija ielidojis galamērķī ar ilgu kavēšanos. Gaisa pārvadātājs bija atteicies izmaksāt šo kompensāciju, pamatojoties uz to, ka attiecīgās kavēšanās pamatā ir bijusi kāda pasažiera problemātiska uzvedība tā paša gaisa kuģa iepriekšējā lidojumā, tādēļ izraisot šī gaisa kuģa maršruta maiņu, un ka šis apstāklis esot kvalificējams kā “ārkārtējs” Regulas par gaisa pasažieru tiesībām² izpratnē, tādējādi atbrīvojot gaisa pārvadātāju no šajā regulā paredzētā kompensācijas izmaksāšanas pienākuma³.

Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa (Lisabonas pirmās instances tiesa, Portugāle) bija radušās šaubas par minētās kavēšanās pamatā esošā apstākļa juridisko kvalifikāciju, proti, vai gaisa pārvadātājs var atsaukties uz šādu apstākli situācijā, kad tas ir ietekmējis attiecīgo lidojumu nodrošinošo gaisa kuģi reisā, kurš tika veikts pirms šī attiecīgā lidojuma, kā arī – vai var uzskatīt, ka šis pārvadātājs ir veicis visus iespējamus pasākumus.

Šajā ziņā Tiesa atgādināja, ka gaisa pārvadātājam nav pienākuma izmaksāt kompensāciju pasažieriem, ja tas var pierādīt, ka lidojuma atcelšanu vai ielidošanas galamērķī kavēšanos par trīs vai vairāk stundām ir izraisījuši “ārkārtēji apstākļi”, no kuriem nevarētu izvairīties pat tad, ja tiktu

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 261/2004 (2004. gada 11. februāris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par kompensāciju un atbalstu pasažieriem sakarā ar iekāpšanas atteikumu un lidojumu atcelšanu vai ilgu kavēšanos un ar ko atceļ Regulu (EEK) Nr. 295/91 (OV 2004, L 46, 1. lpp.).

² Regulas Nr. 261/2004 5. panta 3. punkts.

³ Regulas Nr. 261/2004 5. panta 1. punkta c) apakšpunkts un 7. panta 1. punkts.

veikti visi iespējamie pasākumi, un ka šādu apstākļu iestāšanās gadījumā tas ir veicis situācijai atbilstošus pasākumus, izmantodams visus tā rīcībā esošos personāla vai materiālos un finanšu resursus, lai pēc iespējas izvairītos no attiecīgā lidojuma atcelšanas vai ilgas kavēšanās, tomēr no gaisa pārvadātāja netiek pieprasīts uzņemties attiecīgajā brīdī uzņēmuma spējām neatbilstošas grūtības.

Pirmām kārtām Tiesa atgādināja, ka par **“ārkārtējiem apstākļiem”** Regulas par gaisa pasažieru tiesībām izpratnē var tikt kvalificēti atgadījumi, kuri to rakstura vai iemesla dēļ nav raksturīgi attiecīgā gaisa pārvadātāja parastai darbībai un ir ārpus šī pārvadātāja faktiskās kontroles, turklāt abi šie nosacījumi ir kumulatīvi **Šādi apstākļi it īpaši var rasties ar drošību saistītu risku gadījumā.**

Pēc tam, kad Tiesa norādīja, ka **pasažiera problemātiska uzvedība, kuras dēļ ir ticis mainīts gaisa kuģa maršruts, faktiski apdraud attiecīgā lidojuma drošību**, tā uzskatīja, pirmkārt, ka **attiecīgā uzvedība nav raksturīga gaisa pārvadātāja parastai darbībai**. Otrkārt, **no gaisa pārvadātāja puses šāda uzvedība principā nav kontrolējama**, jo pirmām kārtām pasažiera uzvedība un viņa reakcija uz apkalpes lūgumiem būtībā nav paredzama un otrām kārtām gaisa kuģa kapteiņa un apkalpes rīcībā ir tikai ierobežoti līdzekļi šādas uzvedības kontrolēšanai.

Tomēr Tiesa precizēja, ka **šādu uzvedību nav iespējams** uzskatīt par tādu, kas neietilpst attiecīgā apkalpojošā gaisa pārvadātāja faktiskajā kontrolē un līdz ar to nav kvalificējama kā **“ārkārtējs apstākļis”**, ja izrādās, ka **gaisa pārvadātājs ir veicinājis šādu uzvedību vai arī ir varējis paredzēt šādu uzvedību un veikt atbilstošus pasākumus brīdī, kad gaisa pārvadātājs – balstīdamies uz pazīmēm, kas brīdina par šādu uzvedību, – būtu varējis šos pasākumus veikt, nopietni neietekmējams attiecīgā lidojuma norisi**. Tā tas jo īpaši var būt gadījumā, ja gaisa pārvadātājs ir ļāvis iekāpt pasažierim, kuram jau pirms iekāpšanas vai pat iekāpšanas laikā ir bijuši uzvedības traucējumi.

Otrām kārtām Tiesa ir precizējusi, ka gaisa pārvadātājam, lai tas tiktu atbrīvots no pienākuma izmaksāt kompensāciju pasažieriem lidojuma ilgas kavēšanās vai atcelšanas gadījumā, ir jābūt iespējai atsaukties uz **“ārkārtēju apstākli”**, kas ir ietekmējis iepriekšēju lidojumu, kuru ir nodrošinājis tas pats gaisa pārvadātājs ar to pašu gaisa kuģi, ar nosacījumu, ka pastāv tieša cēloņsakarība starp šāda apstākļa, kas ir ietekmējis iepriekšējo lidojumu, iestāšanos un vēlāk notikušā lidojuma kavēšanos vai atcelšanu; tas ir jāizvērtē iesniedzējtiesai atbilstoši tās rīcībā esošajiem faktiem un it īpaši ņemot vērā attiecīgā gaisa kuģa izmantošanas veidu

Trešām kārtām Tiesa ir uzskatījusi, ka **gaisa pārvadātājam**, lai tas, **iestājoties “ārkārtējam apstāklim”**, varētu atbrīvoties no pienākuma izmaksāt kompensāciju pasažieriem, **ir jāizmanto visi tā rīcībā esošie līdzekļi, lai pēc iespējas ātrāk tiktu nodrošināta ceļojuma maršruta saprātīga un apmierinoša maiņa, tostarp meklējot citus tiešos vai savienotos lidojumus, ko, iespējams, veic citi gaisa pārvadātāji – neatkarīgi no tā, vai tie ietilpst tajā pašā vai citā aviosabiedrību grupā, – un kas sasniedz galamērķi ātrāk nekā attiecīgā gaisa pārvadātāja nākamais reiss.**

Tādējādi **situācijā, kad gaisa pārvadātājs attiecīgajam pasažierim ir piedāvājis maršruta maiņu uz viņa galamērķi ar šī paša pārvadātāja veiktu nākamo reisu, kas ierodas galapunktā dienu vēlāk pēc datuma, kurā pasažieriem bija sākotnēji paredzēts ielidot galapunktā, var uzskatīt, ka šis gaisa pārvadātājs ir izmantojis visus tā rīcībā esošos līdzekļus tikai tad, ja citā tiešā vai savienotā reisā – ar kuru attiecīgais pasažieris varētu sasniegt savu galamērķi ātrāk nekā attiecīgā gaisa pārvadātāja nākamais reiss – nav nevienas pieejamas sēdvietas vai ja ar šāda veida maršruta maiņu šim gaisa pārvadātājam rastos attiecīgajā brīdī tā uzņēmuma spējām neatbilstošas grūtības.**

ATGĀDINĀJUMS. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

[Pilns sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA mājas lapā pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127